
BUDÚCNOŠŤ

ARCHITEKTÚRY

v

100

BUDOVÁCH

MARC KUSHNER

Copyright © 2015 by Marc Kushner

All rights in and to the copyrights and trademarks in the Work are retained exclusively by Proprietor and the TED Conferences for their sole use. Publisher shall use said copyrights and trademarks only as permitted hereunder and not for any other purpose or publication.

Translation © 2016 by Radka Slaná

Jacket and interior design by: MGMT.design

Series design by: Chip Kidd

Cover photo by David Frank

Slovak edition © 2016, 2016 (elektronická verzia) by NOXI

Z anglického originálu The Future of Architecture
in 100 Buildings

Preložila Radka Slaná.

Redigovala Mária Stanková.

Vydalo vydavateľstvo Noxi, s. r. o., v Bratislave v roku 2016
ako svoju 144. elektronickú publikáciu.

Vydanie prvé.

Počet strán 160.

Sadzbu zhotovil ITEM, s. r. o., Bratislava

ISBN 978-80-8111-422-9

EXTRÉMNE MIESTA

2

4

4

6

8

9

11

11

12

13

ZNOVUOBJAVENIE

16

17

18

18

21

23

23

24

24

27

VYLEPŠENIE

28

29

31

34

36

37

38

40

41

43

43

OBSAH

POP-UP

45

46

46

47

48

TVARY, KTORÉ MENIA HRU

52

54

55

56

58

58

60

62

63

64

66

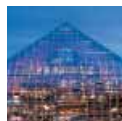
67

69

69

70

71

72

74

75

CESTY

77

77

78

80

PRÍRODNÉ STAVBY

80

81

82

87

87

89

90

91

92

94

SKRÝŠE PRED BÚRKOU

94

97

97

100

102

103

104

106

109

109

ZMENŠOVANIE

110

112

114

114

115

KATALYZÁTORY SPOLOČNOSTI

116

117

120

121

123

123

OBSAH

124

126

126

128

129

130

131

132

133

135

RÝCHLO VPRED

135

137

137

141

141

142

143

144

144

146

148

149

150

150

152

155

BUDÚCNOST

ARCHITEKTURY

v

100

BUDOVÁCH

Úvod

Táto kniha chce, aby ste od architektúry žiadali viac.

Bývate v dome, pracujete v kancelárii, posielate vaše deti do školy. Tieto miesta nie sú iba pozadím vášho života, tieto miesta formujú váš život – určujú, koho vidíte, čo vidíte a ako to vidíte.

Architektúra ovplyvňuje, ako sa cítite každý deň. Nie je to prekvapujúce, keď uvážime, koľko času trávim vo vnútri budov. Priemerný Američan napríklad strávi 90% svojho času v interiéri, no napriek tomu nás veľa budov necháva bez prirodzeného svetla, ukrýva pod nízkymi stropmi a ignoruje naše osobné, spoločenské a environmentálne potreby.

Nemusí to byť takto. Môžeme túto mocnú silu kontrolovať – musíme len od našich budov žiadať viac.

Táto architektonická revolúcia je už na nás. Priemerný človek je dnes v názoroch na architektúru pohodlnejší ako predtým, najmä kvôli rozhovorom umožneným na sociálnych sieťach. 1.75 miliónov smarttelefónov na svete zásadne mení spôsob, ako je architektúra prijímaná, keďže z každého človeka robia fotografa architektúry. Fotografie zdieľané na sociálnych sieťach oslobodzujú budovy od ich geografických polôh a vytvárajú nový level verejného záväzku. Dnes zažívame architektúru s nevidanou bezprostrednosťou, vytvárajúc tak podnety na globálnu konverzáciu o stavbách a ich vplyve.

Táto digitálna revolúcia nás všetkých núti prirodzene posudzovať stavebnú situáciu okolo nás, napriek tomu má táto kritika len podobu viet: „Bože, milujem to!“ alebo „Mám z tohto miesta zimomriavky.“ Táto spätná väzba berie architektúru z výhradného dosahu expertov a kritikov a dáva silu do rúk ľuďom, na ktorých skutočne záleží: každodenným užívateľom. Začali sme „likeovať“ a nenávidieť miesta nahlas. Architekti nás môžu počuť v reálnom čase, ktorý ich povzbudzuje (a niekedy aj núti) sledovať nové nápady – vytvárať riešenia, ktoré odpovedajú na dnešné najdôležitejšie sociálne a environmentálne problémy.

V tomto novom svete, v ktorom ľudia žiadajú viac od svojich budov, architekti nie sú viac viazaní jedným štýlom v jednom období. Ľudia nechcú, aby ich mestské knižnice v Seattli vyzerali rovnako ako knižnica starej mamy v New Jersey. Dokonca ani historici architektúry presne nevedia, čo sa práve deje, pretože všetko sa mení neskutočne rýchlo.

V skutočnosti už nikdy nebudú vedieť, čo sa deje, pretože budúcnosť architektúry je šialené krútiace sa koleso experimentov a prehodnocovania dlho akceptovaných zvykov.

Táto kniha považuje verejnosť za partnera v architektúre. Požadavky, ktorých sa dožadujeme od našich budov a architektov, vytvárajú novú

budúcnosť – tú, ktorá vyzerá trochu inak, než svet aký poznáme dnes. Niektoré otázky, ku ktorým kniha podnecuje, sa môžu zdať hlúpe: Čo keby tvoj dom postavila krava? Môžeme plávať vo výkaloch? Môžeme bývať na mesiaci? Lenže pred 200 rokmi bolo šialené sa opýtať: Budem bývať na oblohe? alebo Budem potrebovať v lete sveter? Teraz, keď nám výťahy a klimatizácie umožňujú žiť v oblakoch a zmraziť teplotnú vlnu, sa musíme pýtať viac nápaditých otázok.

Architekti musia vedieť ako navrhovať budovy, ktoré sú environmentálnejšie, chytřejšie a priateľskejšie – a v tejto ambícii je teraz verejnosť jej partnerom. V 100 príkladoch je táto kniha základom toho ako vy, ja a celý svet môžeme túžiť po lepšej architektúre.

Ako sme vybrali tieto budovy

Viac ako 100 projektov vybraných v tejto knihe predstavuje nevedeckú a čisto subjektívnu kolekciu najzaujímavejších a najvýznamnejších prác vytvorených na poli architektúry. Reprezentujú každý kontinent a viaceré typológie budov. Sú veľké i malé, abstraktné aj hmatateľné. Na začiatku boli roztriedené z viac ako 500 ocenení v súťaži Architizer A+Awards a doplnené vyčerpávajúcim výskumom, rozhovormi a osobnými skúsenosťami.

EXTRÉMNE MIESTA

Túžba ľudstva objavovať a stavať na extrémnych miestach prináša zásadnú otázku: Ako? Ako by vedci prežili, keby sa usadili na severnom póle? Ako by sa prírodovedci ukryli pri pozorovaní sobov v nórskej tundre? Ako by naše deti žili, keby pristáli na Marse?

1 Dá sa žiť na najdrsnejšom mieste na zemi?

Zabudnite na vonkajší svet - vedci neustále nachádzajú nepreskúmané miesta na zemi. Toto premiestniteľné výskumné zariadenie pod vedením BAS (Britský antarktický prieskum) leží na Bruntskom ľadovom šelfe, na najjužnejšej antarktiskej stanici. Objekt je osadený na obrovských základoch v tvare lyží, pričom hydraulické nohy umožňujú stanici po ťažkých zrážkach „liezť“ zo snehu; keď sa ľadový útes v teplejšom počasí pohne do mora, moduly sa spustia na lyže a odvedú sa na nové miesto. Vytvorením nových možností pre výskum klimatických zmien v polárnych oblastiach a tvarom vesmírnej lode na seba toto priekopnícke dielo priťahuje zaslúženú pozornosť.

Tvoje prežitie závisí na dobrom dizajne.

Halley VI antarktická výskumná stanica
Antarktída
HUGH BROUGHTON
ARCHITEKTI A AECOM,
POSTAVENÉ FIRMOU
CALLIFORD TRY PRE
BRITSKÝ ANTARKTICKÝ
PRIESKUM.

2 Ako vyzerá architektúra vo výške 3050 m n. m.?

Je dostupná iba lanovkou, pretože táto rakúska lyžiarska stavba leží vo výške 3353 m n. m. Je navrhnutá v súlade s prirodzeným reliéfom krajiny a jeho fyzickou silou. Konštrukcia je situovaná na hrebeni hôr, čím umocňuje túto jedinečnú „snežnú architektúru“, kde sa hromadia a roztápajú neporušené vrstvy snehu. Nadbytok presklených fasád poskytuje takmer 360 stupňové výhľady. Stavba je uzavretá špeciálne skonštruovanou podlahou a strechou tak, aby odolávala prírodným živlom a obrovským teplotným rozdielom v tomto prostredí.

Príroda je najlepšia architekt.

Wildspitzbahn.
Tirolsko, Rakúsko
BAUMASCHLAGER HUTTER
PARTNERS

3 Môže byť architektúra cestou do nebies?

Tieto vyhliadkové plošiny sa vznášajú nad cestou Trollstigen (cesta Trolov); ide o horskú turistickú cestu, ktorá sa stáča a vynára na blízkyh svažitých kopcoch a je osadená na dramatickom prechode medzi hlbokými nóorskymi fjordmi. Plošiny musia znášať poveternostné podmienky celoročne i keď ľudia ich môžu navštevovať a tráviť tu čas iba v lete, keď je počasie menej kruté. Napriek tomu, že táto cesta prechádza zákerným terénom, spolieha sa na svoju neobyčajnú silu a dôkladné inžinierstvo tak, aby obstála v teste krutých nóorskych živlov.

Najlepšia architektúra nás núti zabudnúť na to, ako zložito veci fungujú.

Trollstigen národná turistická cesta.
Trollstigen, Nórsko
REIULF RAMSTAD
ARKITEKTER

4 Čo robia soby celý deň?

Turistický vlek vedie k veľkolepému miestu s vyhlídkou, na pohorie Dovrefjel v strednom Nórsku, kde žijú niektoré posledné žijúce druhy divých sobov v Európe. Tento výrazný pavilón pozýva návštevníkov, aby sa zahriali pri pozorovaní miestnej populácie sobov. Stavba je navrhnutá v materiálovom kontraste – prisna vonkajšia škrupina z neupravenej ocele a skla ukrýva jemné drevené jadro v tvare okolitých kameňov, ktoré boli erodované vetrami a tečúcou vodou po celé stáročia.

Architektúra odmeňuje odvážnych.

Tverrfjellhytta – Nórsky pavilón divých sobov.

Hjerkind, Nórsko

SNØHETTA

5 Môže nás moderná architektúra podnecovať k náboženskej púti?

Ruta del Peregrino je pútnická cesta, ktorá vedie 115,878 km cez horské pásmo Jalisco. Takmer dva milióny ľudí uskutočnia každý rok náročnú cestu na počesť Panny Márie z Talpy. Tento vyhliadkový bod, ktorý je jedným z deviatich stavieb, bol navrhnutý tak, aby vymedzil významné miesto a útočisko pre cestujúcich (a taktiež, aby prilákal na púť viac náhodných návštevníkov). Tým, že je vyvážená ako hojdačka, stavba umožňuje výhľad na jeden z najvyšších bodov cesty a ponúka chvíľku oddychu od náročného výstupu.

Architektúra môže vytvoriť cestu.

Ruta del Peregrino.
Vyhliadkový bod
Jalisco, Mexiko
ELEMENTAL

6 Môžeme snívať pod severskými hviezdami?

Tento luxusný hotel pracuje s nadpozemskou krajinou Islandu a vytvára svojim hosťom skutočne zábavný zážitok. Architekti si vybrali lokalitu veľmi opatrne – ľudová tradícia neruší mýtické jaskynné obydlia škriatkov v okolí. S dôrazom na životné prostredie architekti použili veľké množstvo recyklovaných materiálov. Pneumatiky boli použité do umývadiel v kúpeľniach a láva zas do lúčov. Takmer nekonečný, predsa však udržateľný prítok teplej vody pochádza zo 190 stupňového horúceho prameňa blízkej sopky. A keď príde noc, nebo nad vami vám vyčaruje šou ako nikto iný.

Architektúra odhaľuje vonkajší priestor na našej planéte.

ION Luxury
Adventure Hotel.
Thingvellir Národný
Park, Island
MINARC

7 Môže stáť budova na špičkách?

V tomto odľahlom rezorte sú chatky navrhnuté so zámerom oceniť izoláciu, ktorú púšť ponúka. Miesto toho, aby sa každá 20 m² EcoLoft hotelová izba postavila na teréne, architekti ich navrhli, akoby sa vznášali nad krajinou na tenkých oceľových podporách. Sú usporiadané na pozemku ako balvany, roztrúsene v malebnej kompozícii.

Ekoturizmus potrebuje ekoarchitektúru.

Encuentro Guadalupe.
Baja California, Mexiko

GRACIA STUDIO

8 Môže sa kancelária vznášať?

Spoločnosť Arctia Shipping sídli v tejto vznášajúcej administratívnej budove, ktorej dizajn odzrkadľuje jej okolie: ľadoborce zakotvené na pobreží Katajanokka. Bola postavená, aby bojovala s regionálnymi extrémne nízkymi teplotami. Jej horizontálna masa a prispôbené čierne oceľové fasády napodobňujú čierne trupy lodí, kým interiérové povrchy v lakovanom dreve pripomínajú tradíciu stavby lodí.

Arctia Shipping
Headquarters.
Helsinki, Fínsko
K2S ARCHITEKTI

Keď sa môže vznášať budova, môžu sa aj celé mestá.

9 Môže nám landscraper pomôcť dotknúť sa hviezd?

Na čilskej púšti je situovaný veľmi veľký teleskop, nástroj, ktorý určite zodpovedá svojmu menu – a je jeden z najväčších kúskov optických zariadení na Zemi. Na tejto vlajkovej lodi, ktorú riadi európske južné observatórium, pracujúci vedci v drsných klimatických podmienkach (intenzívne slnko, extrémne sucho, zemetrasenia) potrebujú ubytovanie, kde môžu oddychovať a zotaviť sa medzi pracovnými zmenami. Tento hotel pokrýva krajinu a stáva sa miestom odpočinku pre ľudí, ktorí podnikajú predĺžené návštevy do tohto nádherného drsného prostredia.

Vedecký pokrok vyžaduje zdravých vedcov.

Európske Južné
Observatórium
(ESO) Hotel.
Cerro Paranal, Čile
AUER WEBER

** landscraper – budova s veľkým pôdorysom, horizontálna megastavba*

10 Môžeme bývať na Mesiaci?

Keby sme eventuálne všetci žili na Mesiaci, potrebovali by sme sa ochrániť pred gama žiarením. Toto 4-lôžkové obydlie poskytuje úkryt pred obrovskými teplotnými výkyvmi a meteoritmi. Nafukovacie kupoly vytvárajú svojim tvarom jedinečnú konštrukciu. Roboty poháňané svetelnou energiou vytlačia pomocou 3D tlače na jeho povrch mesačný prach (regolit). Vytvorí sa tak ochranná škrupina, ktorá je extrémne ľahká, pretože nepotrebuje lepidlo ani iné spony - jej časti spolu držia prirodzene. Architekti vytvorili 1.5 tonovú maketu a vo vnútri vákuovej komory testovali malé moduly. Čoskoro hľadajte prvú konštrukciu na mesačnom južnom póle.

Architektonická vynaliezavosť nie je pozemská.

3-D tlačené obydlia na mesiaci. (koncept)

FOSTER + PARTNERS
V SPOLUPRÁCI
S EURÓPSKOU
KOZMICKOU AGENTÚROU

ZNOVUOBJAVENIE

Vyhadzovať plastové fľaše nie je správne – predstavte si, že vyhodíte celú budovu, keď ju už nepotrebujete. Nová konštrukcia je šialene nevýhodná a preto sa napríklad nasledujúcich 10 rokov očakáva, že 90% stavebných aktivít v Amerike bude prebiehať na jestvujúcich budovách. Zo sila na obilie bude múzeum umenia a z čističky vôd zase ikona. Pretvorením našej minulosti môžeme vytvoriť novú budúcnosť pre súčasné budovy.

11 Môžete nakupovať v katedrále?

Keďže počet kníhkupectiev z tehál a malty vo svete klesá, tie, ktoré pretrvávajú, sú vzácnymi miestami na ústupe. Čo môže byť teda pre holandského majiteľa kníhkupectva lepšie miesto na pretvorenie než dominikánska katedrála z trinásteho storočia? Týčiaca sa hlavná loď chrámu poskytuje bohatý priestor pre trojposchodové knižné regály a po celej jeho dĺžke kontrastuje s gotickou kamennou architektúrou naokolo.

Nakupovanie môže byť božský zážitok.

Selexyz Dominicanen.
Maastricht, Holandsko

EVELYNE MERKX,
MERKX + GIROD

12 Môže kopa trosiek rozpovedať nový príbeh?

Zrúcanina, ktorá vznikla dôsledkom prírodných katastrof, sa znovuzrodila do podoby historického múzea v Číne. Architekti dostali poverenie od mesta Ningbo a na výstavbu fasády použili trosky, ktoré sa nahromadili počas zemetrasení. Týmto spôsobom sa vízia architektov stala ikonou minulosti. Podarilo sa im rozšíriť nápady o dlhodobej udržateľnosti tak, že upravili existujúce materiály na súčasné potreby.

Tehly nemajú dátum spotreby.

Múzeum Ningbo
Ningbo, Čína

WANG SHU

13 Môže niečo škaredé byť pekné?

Newton Creek je najväčšou zo štrnástich newyorských čističiek vôd. Mesto sa mohlo ľahko uspokojiť s jej úžitkovým dizajnom, namiesto toho však investovalo 4.5 milióna do celkovej opravy zastaranej a ekologicky nespoľahlivej čističky. Jej dizajn je navyše citlivý k okolitej obytnej zóne. Práca v tíme spolu s inžiniermi osvetlenia, sochármi životného prostredia a architektmi vytvorila komplex, ktorý využíva formu, materiál a farbu na vytvorenie pozoruhodnej vizuálnej kompozície.

Priemyselná architektúra sa nemusí viac skrývať.

Newton creek
Čistička odpadových
vôd Brooklyn,
New York, USA
ENNEAD ARCHITEKTI

14 Večerali by ste v kanalizačnom potrubí?

Proste na to nemyslíte – zaplnené prefabrikované betónové rúry pôvodne používané ako potrubia odpadových vôd sa stali dramatickým, skulpturálnym prínosom podniku. Sú olemované drevom a pre návštevníkov vytvárajú intímne jedálenské zákutia. Ľudia prechádzajúci okolo sa cítia trochu ako voyeri.

Funkcia nasleduje formu.

Prahran Hotel
Melbourne, Austrália
TECHNÉ ARCHITEKTI

15 Koľko by ste zaplatili za nocľah v továrni?

Továrne sa menia na štýlové hotely všade na svete – je to obzvlášť neobyčajný príklad vylepšenej architektúry, ktorá prináša nový život do predošlých priemyselných osídlení. Na East River v Brooklyne architekti strhli a obnovili budovu z tehál, železa a dreveného rámu, čím vytvorili 73 izieb pre hostí. Dostavba na streche elegantne využíva súvisiace okná továrne, aby vytvorila panoramatické výhľady na mestskú siluetu Manhattanu a zároveň formuje neprehliadnutelnú ikonu Brooklynu.

Pokojne oddychujte s pocitom, že ste viac v pohode ako hocikto iný.

Wythe Hotel
Brooklyn, New York, USA
MORRIS ADJMI ARCHITEKTI

